

POLITICĂ ȘI DELICATESE

UNDE-I REVOLVERUL? de Gőrgy Gábor. Traducerea: Zeno Fodor
● **TEATRUL „NOTTARA”** ● Data reprezentației: 29 martie 1997
● **Regia:** Mircea Cornișteanu
● **Decorul:** Mihai Mădescu
● **Costumele:** Luana Drăgoescu
● **Muzica originală:** Nicu Alifantis
● **Distribuția:** Mircea Albulescu (Kiss), Horațiu Mălăele (K. Müller), Emil Hossu (Țuki), Viorel Comănici (Excelența), Valentin Teodosiu (Martin).

Spectatorii umplu sala până la refuz, frunțile li se descrețesc, râd copios, aplaudă frenetic minute în șir la sfârșitul reprezentației. Rețeta acestui succes de public al Teatrului „Nottara” se datorează unei combinații care dă greș rareori: politică și delicatese. Un regizor și o trupă cu câteva capete de afiș populare, datorite cu harul comediei, aduc pe scenă un text ce tratează o problemă sensibilă pentru contemporanii noștri: „puterea care corupe, indiferent de sistem”. Piesa, scrisă în 1966 de maghiarul Gőrgy Gábor, își dovedește paradoxal actualitatea mai ales după '89, spre exasperarea autorului, care afirmă: „Am început să mă gândesc la o piesă în care să prezint toate variantele vieții politice și sociale maghiare și ale posedării puterii cu umor și sarcasm necruțător, astfel caracterizând tot ce am trăit și am văzut, astfel exprimându-mi – într-un hohot uriaș – toată disperarea. Și, după cum s-a văzut, acest hohot disperat nu și-a pierdut actualitatea nici după schimbarea de regim. Din contră! Nu e întâmplător, deci, că după 1989 s-au înmulțit premierele cu acest text”. O fabulă cu tâlc pentru ziua de azi, în care cinci

personaje, captive într-o încăpere, se maltratează la propriu și la figurat și se torturează reciproc. Un intelectual, un țăran, un proletar, un aristocrat, un funcționar își dispută cu feroare un pistol. Pe măsură ce devin, rând pe rând, posesorii acestui obiect, în ei se nasc energii malefice. În ritualul schimbării poziției de forță a unuia față de celălalt, fiecare aspiră cu voluptate să treacă de la rolul de victimă la cel de călău. Fin analist, dramaturgul pune sub lupă mecanisme ce țin de subiectivitatea noastră și declanșează un rău atavic. Cuprinși de beția puterii obținute grație unui pistol, eroii se contaminatează de brutalitate, de violență, de plăcerea umilirii aproapelui. Tare de comportament, slăbiciuni, complexe alimentează sindromul rinoceritei care-i cuprinde pe toți. Se instaurează biologicul primar. Această umanitate bolnavă este prezentată caricatural. Tonul este parodic sau ironic, nu are forța pamfletului.

În cascadele de răs pe care le provoacă acest spectacol al degradării umane nu lipsesc totuși notele de gravitate, concentrate mai ales în secvența finală; personajele reușesc pentru un moment să se lepede de ispita pistolului și, printr-un efort colectiv, deschid ușa ce-i ținea prizonieri. Dar – stupoare! – se izbesc de un zid ce face absurdă zbaterea lor ilară. Evadarea din micul infern este imposibilă.

Mircea Cornișteanu construiește o mizanscenă în contururi limpezi. Decorul realizat de Mihai Mădescu, masiv, cu detalii realiste, unde o latrină coabitează cu o sculptură kitsch, amplifică senzația de clausturare, dar și de vid spiritual. Creează o atmosferă ușor misterioasă în care regizorul și actorii pun la bătaie un

întreg arsenal comic: gaguri fizice, grimase, schimbări bruște de umoare, o gestică dezlănțuită. În această joacă de-a puterea se detașează Horațiu Mălăele. Cameleonismul eroului său, dispus mereu la cooperare cu noii stăpâni și apoi la trădare, se desfășoară în jerbe ludice de un haz molipsitor. Portrețizează caricatural Mircea Albulescu. Interpretul pune expresiv în valoare natura versatilă a unui intelectual trândav și abulic, trecerea sa de la lașitate și umilință prefăcută, la revolta și fanatismul de paradă ce înarmează bruta. Viorel Comănici, în Excelența sa, persiflează elocvent, printr-o evoluție studiată, orgoliul fudul, snobismul vetust, ramolismul fantomei unor vremuri apuse. Emil Hossu întruchipează reliefat un proletar bătăran și hulpav din ignoranță, cinic din frustrări, agresându-și semenii când se simte stăpân pe situație, retrăgându-se slugarnic atunci când simte că pământul îi fuge de sub picioare. Valentin Teodosiu demistifică, în rolul țăranului, cu umor suculent, farmecul rusticității și idilismul vieții la țară. Frustr, greoi, el afișează o mască de efect a candorii tâmpe. Muzica originală a lui Nicu Alifantis, costumele Luanei Drăgoescu, caracterizante pentru condiția personajelor, amplifică tensiunea comică. Spectacolul este, totuși, încă deficitar în privința ritmului, lucru evident mai ales în prima parte.

Unde-i revolverul? se urmărește cu plăcere și cu anume îngândurare în unele momente, prefigurând un longeviv succes de public pe scena Teatrului „Nottara”.

■ LUDMILA PATLANJOGLU

© Scenă din Unde-i revolverul? de Gőrgy Gábor la „Nottara” (regia: Mircea Cornișteanu)

